

למ:

תורה אור

- כי מראש צרים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבּוּעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ לֹא עָם לְקָדֹד יִשְׁכַּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב:
- במדבר כב ט טוב יי לכל וְהִקְדִּיף עַל כָּל מַגְשִׁי:
- טוב יי לקחו לְנֶפֶשׁ תִּדְרָשׁנָה: איכה ג כה ויעבר הִרְגָה בַּמַּחֲנֶה כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֵל עִירוֹ וְאִישׁ אֵל אֶרְצוֹ: מלכים א כב לו 5. בטוב צדיקים תעלץ קָרְהָ וּבְאָבֵד רָשָׁעִים רָהוּ: משלי יא י וְהִנֵּנּוּ אֵל הָעָם וְהַעֲמֵד מִשְׁרָרִים לְיָ וּמִהַלְלִים לַהֲדַרֹת קִדְשׁ בְּצִבְאוֹת לִפְנֵי הַתְּהַלֵּל וְאֲמָרִים הוֹדוּ לְיָ כִּי לַעֲלֹם חֲסִידוֹ: פי לעולם חסדו:
- דברי הימים ב כ כא וְיָבֹא בֵּין מַחֲנֶה מִצְרִים וּבֵין מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעָנָן וַחֲשָׁךְ וְיָאָר אֶת הַתְּהַלֵּה וְלֹא קָרָב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה:
- שמות יד כ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁשׁ יִי עֲלֵיכֶם לְהִשְׁיֵב אֶתְכֶם וּלְהַרְבוֹת אֶתְכֶם בִּן יְשִׁישׁ לֹא הִיָּה אוֹהֵב תַּשְׁמִיט: דמוס שפי ונוס כו'. והיינו רחלו אותן שתי זכרות נרחלו מדמו: לתמוס. להשלים: מאי קאמר קרא. מאי ענין עוצדיה היה ירא אלל ויקרא אחאז: בַּצִּדְרָהָס כְּתִיב (בַּרְאשִׁית כג) יִרָא אֱלֹהִים אִתָּה וְלֹא כְּתִיב מֵאֵל: מפני מה זכה לנציאות. שהרי גר היה ואין השכינה שורה אלל על
- מלכים א כב כח 11. ודברת אליו לאמר כה אמר יי הִרְצִחְתָּ וְגַם יָרֵשֶׁת וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יי בְּמִקוֹם אֲשֶׁר לָקַחְתָּ הַכְּלָבִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יי אֲשֶׁר דָּם נָבוֹת יִלְקֹךְ הַכְּלָבִים אַתְּ דָּמָךְ גַּם אֲתָהוּ:
- מלכים א כג יט 12. ואיש משך בקשת לתמו וַיָּבֵה אֶת מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשָּׁרָץ וַיֹּאמֶר לְרִכְבּוֹ הֲפֹךְ יָדְךָ וְהוֹרֵצָנִי מִן הַמַּחֲנֶה כִּי הִתְהַלַּיתִּי:
- מלכים א כב לד 13. ויקרא אחאז אל עבדיהו אשר על הבית ויעבדיהו ויהי ירא את יי מאד: מלכים א יח ג 14. ויאמר אליו לכן אם נא מִצָּאתָ חֵן בְּעֵינַיךְ נחשתי ויִרְכְּבֵנִי יי בגללה: בראשית ל כו 15. ויהי מאז הפקד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויָרָךְ יי אֶת בֵּית הַמֶּצְרִי בְּגִלְגַּל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַּת יי בְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּבֵית וּבְשָׂדֶה:
- בראשית לט ה ויהי בהבירת איזבל את נביאי יי ויחק עבדיהו מאה נבאים ויחביאם חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה וּכְלָפְלֵם לַחֵם וְקִיָּם:
- מלכים א יח ד 17. ויאמר אם יבוא עשׂ

ובגוים לא יתחשב. כל מקום שהזכרו שם נכרים לא הזכירו ישראל

בכלל: כשהוא משקה. אינו מווע המים לילך לטובים ולרעים לפי שאינו אלל טורח אחד וכשהוא עודר דהוי טורח לכל אחד ואחד אינו עודר אלל הטובים: עודר. חופר. כך הקצ"ה ון

טובים ורעים הכל כדצור אחד ממללל את כל העולם כולו טובה שהכל שלו אזל כשאז להגין מן הפורעניות ולשלס שכר אינו אלל לקוויי: ויעצר הרנה. מדלל כתיב רנה משמע הרניה המיוחסת שהיתה עתידה לזא שכזר הזכרה. והיכן הזכרה: בַּצִּדוֹ רַשָׁעִים רִנָּה. והיה העולם מִזֶּפֶה מתי תצא הרנה ליצודו של אחאז וכשנהרג עברה והזכרה הרנה כפי הכל: בַּלֵּאֵל לִפְנֵי הַחַנוּךְ. זיהושפט כתיב כשיאל להלחם צעמונים שצלו עליו: כי טוב. משמע כי טוב צעניו הודאה ושמחה: כן ישש ה' עלינס להאציד וגו'. ישש אחרים שונאים: והוונוס רחלו. בַּחֲחֹאֵז כְּתִיב בְּמִיתָמוּ: למרק. לנטוש ולהאיר. כלומר רחלו והוצרו השמי חזיונות שנאמרו עליו: מֵאֲזֵן הִיָּה. לֹא הִיָּה אוֹהֵב תַּשְׁמִיט: דמוס שפי ונוס כו'. והיינו רחלו אותן שתי זכרות נרחלו מדמו: לתמוס. להשלים: מאי קאמר קרא. מאי ענין עוצדיה היה ירא אלל ויקרא אחאז: בַּצִּדְרָהָס כְּתִיב (בַּרְאשִׁית כג) יִרָא אֱלֹהִים אִתָּה וְלֹא כְּתִיב מֵאֵל: מפני מה זכה לנציאות. שהרי גר היה ואין השכינה שורה אלל על

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

המיוחסין שצירפלו^[כ] כדכתיב (בַּרְאשִׁית י) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו: מאי שנה חמשים. ולא הצציא כולן צמערה אחת: אין מערה מחזקס. מערות שלו לא היו מחזקיות יותר: מאי שנה עוצדיה לאדוס. ולא נתנצא נצואה אחרת למה נצחר לו לזו משאר הנציאים: שני רשעים. אחאז ואחזל: שני לדיקים. ילחק ורצבה: מיניה וביה אחא ניזול ביה נרגא. אחא יער. מעצמו של יער יכנס צמוך הגרזן להיות בית יד ויקצצו צו את היער. וכן עוצדיה לאדוס ודוד למואז והוא יאל מרות המואציה: מסוכס מסרחס. מגופה ומתוך עוציה מתחיל הסרחון: כמסוקניס שצחס לא עשיסס. כמו עגלון מלך מואז שהיה מכזב את השס כשאמר לו אחוד דצר אלהיס לי אלניך המלך מיד ויקס מעל הכסא (שופטים ג): כמקונקלין שצחס. כגון מישע מלך מואז שהקריצ צנו לעיז כך היו ישראל עושין וצלותה שעה נזכר להס אותו עון שהיו רגילים גס הס צו: לארץ. מדללל כתיב לארסס הני קאמר לשפלות ולתחתית שצו שנגזר עליהס פורענות: ולא מאד כללל וצברה כתיב (בַּרְאשִׁית יג) כי יפה היא מאלד. והאי קרא דלציגס נקט למדרש הכא משוס דרשה דלעיל דדרש מאד דכתיב צעוצדיהו:

הדרן עלך אחד דיני ממונות
וזנות ממש איש מצוגן היה ועשתה לו איזבל שתי צורי זוגות במרכבתו כדי שיראה אותן וייתחמם^[כ] ואיש משך בקשת לתומו ויכה ר' אלעזר אמר לפי תומו רבא אמר לתמם שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו: סימן קר"א וזכ"ה באדו"ם: כתיב^[כ] ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיה היה ירא ה'^[כ] ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף דההוא גברא לא הוה מיברךך שמא לא ירא אלהים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיה היה ירא את ה' מאד אבל ביתו של אחאב אינו מזומן לברכה א"ר אבא גדול שנאמר בעובדיהו יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם לא כתיב מאד ובעובדיהו כתיב מאד א"ר יצחק מפני מה זכה עובדיהו לנביאות מפני שהחביא מאה נביאים במערה שנאמר^[כ] ויהי בהכרית איזבל את נביאי ה' ויקח עובדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה וגו' מאי שנא חמשים איש א"ר אלעזר מיעקב למד שנאמר^[כ] והיה המחנה הנשאר לפליטה רבי אבהו אמר לפי שאין מערה מחזקת יותר מחמשים^[כ] חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום וגו' מאי שנא עובדיה לאדום אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא יבא עובדיהו הדר^[כ] בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם וינבא על עשו הרשע שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משום רבי מאיר עובדיה גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירך רבי שמעון בן יוחי היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירך מתוכה מסרחת^[כ] ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עולה על החומה רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם עיזי בשלמא למאן דאמר לשם שמים היינו דכתיב^[כ] ויהי קצף גדול על ישראל אלא למאן דאמר לשם עיזי אמאי ויהי קצף כדר' יהושע בן לוי דריב"ל רמי כתיב^[כ] וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם כתיב^[כ] וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם כמתוקנין שבהם לא עשיתם כמקולקלין שבהם עשיתם^[כ] ויסעו מעליו וישוכו לארץ אמר רבי חנינא בר פפא באותה שעה ידרו רשעיהן^[כ] של ישראל למדרגה התחתונה^[כ] והנערה יפה עד מאד א"ר חנינא בר פפא עדיין לא הגיעה לחצי יופי של שרה דכתיב עד מאד ולא מאד בכלל:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

מסורת הש"ס

6) מגילה י: ע"ש, 3) צ"ל אלעזר, 4) וצ"ע ליתא ויפליגוט גרס מאי אמר ליה אמר ר' ילחק וכו' ועיי (מהרש"ל, ד) וימאה לח:, 5) ופניעת ד, 1, 1) ונסיח:, 6) שוואיהן, 1) נע"י קידושין ע:, 7) ע:,

מוסף רש"י

כי טוב. הדור לה' כי טוב משמע טוב שקלטו לפניו על זאת (מגילה י:).
הדרן עלך אחד דיני ממונות

רבינו חננאל

אשר לא יבא באש תעבירו ברים. ועוד א"ל כל הגוים כאין נגדו. אותן נמי איקריהו גוי שנאמר ישראל גוי אחד בארץ. א"ל בלעם דהוא מוידוכו אשהיד עלן ובגוים לא יתחשב. ויעבר הרנה במחנה. באבדו רשעים רנה. באבדו אחאב בן עמרי (ידינו רינה. א"ר יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בפרשה זו שנא' בצאתו לפני החלוקן אומר הדור לה' כי לעולם חסדו ועוד כתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ביקשו מלאכי השרת לומר שירה א"ל הקב"ה מעשה ידי טוביעה בים ואתם אומרים שירה לפני ללמדך שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעי ואצ"פ שהוא אינו שמח אחרים שמח שנאמר ישיש ה' ולא כתיב שש ש"מ: וחזונות פירוש חזיונות (כתיבין) (כוכביין) ואיש משך בקשת לתמו. אמר רבא לתמם שני חזיונות אחת של מיכיהו שנא' אם שוב תשוב בשלום לא דבר ה' כי ואחת של אליהו שנא' וישעיה אשר לקקו הכלכים את דם נבות וילקו הכלכים את דמך. ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד שיקרא אחאב לעובדיהו מה אמר לו ביעקב כתיב נחשתי ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ביאת דההוא גברא אמאי לא מברךך דילמא לאו ירא שמים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב הוא שאינו מזומן לברכה. גדול שנאמר בעובדיהו ממה שנאמר באברהם דבאברהם כתיב ביה ירא את ה' ובעובדיהו כתיב ירא את ה' מאד. חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום. מאי שנא לאדום אמר ר' יצחק כי עובדיה שדר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא עשה כמעשיהם ויפרע מעשו שדר עם יצחק וברקה ולא עשה כמעשיהם ויפרע ממנו. עובדיה גר אדומי היה היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא. איכא דאמרי ירך מתוכה מסרחת. ירך את מואב וימדרס בחבל השכב אותם ארצה וימדר ב' חבלים להמית ומלא החבל להחיות: ויקח את בנו הבכור אשר ימלוק תחתיו ויעלהו עולה על החומה. רב ושמואל חד אמר לשם שמים שנאמר ויהי קצף גדול על ישראל וחד אמר לשם עיזי והאי דכתיב ויהי קצף גדול כדכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם קרא אחרינא כתיב עשיתם. הא כיצד כמתוקנים שבהם לא עשיתם כמקולקלים שבהן עשיתן. ויסעו מעליו וישוכו לארץ באותה שעה ידרו [שוואיהן של] ישראל למדרגה התחתונה: מפני מה זכה עובדיה לנביאות מפני שהחביא חמשים חמשים איש במערה וכלכלם לחם ומים:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

18. חזון עבדיהו כה אמר אדניי אלהים לאדום שמענה שמענו מאת יי וציר בגוים שלח קומו ונקומה עליה למלחמה: עובדיה א א 19. וך את מואב וימדרם בחבל השכב אותם ארצה וימדר שני חבלים להמית ומלא החבל להחיות ותדי מואב לקדו לעבדים נשאי מנחה: שמואל ב ה ב 20. ויחק את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עליה על החמה ויהי קצף גדול על ישראל ויסעו מעליו וישוכו לארץ: מלכים ב ג כו 21. לכן כה אמר אדניי אלהים יען המנבם מן הגוים אשר סביבותיכם בחקותי לא הלקתם ואת משפטי לא עשיתם וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם: יחזקאל ה ז 22. וידעתם כי אני יי אשר בחקר לא הלקתם ומשפטי לא עשיתם וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם: יחזקאל יא יב 23. והנערה יפה עד מאד ותדי למלך סכנת ותשרתהו והמלך לא ידענה: מלכים א ד